

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto kannattaa sitä, että vesihuoltolainsäädännön uudistamisen tavoitteena on kehittää vesihuoltolaitoksia koskevaa lainsäädäntöä käytännönläheisemmäksi ja hyödyllisemmäksi vesihuoltotoiminnan ja vesihuollon asiakkaiden kannalta. On tärkeää, että lainsäädäntöä kehitetään tarkoituksenmukaiseksi eri hallinnonalojen yhteistyönä. Tässä muutamia huomioita asiakohtiin:

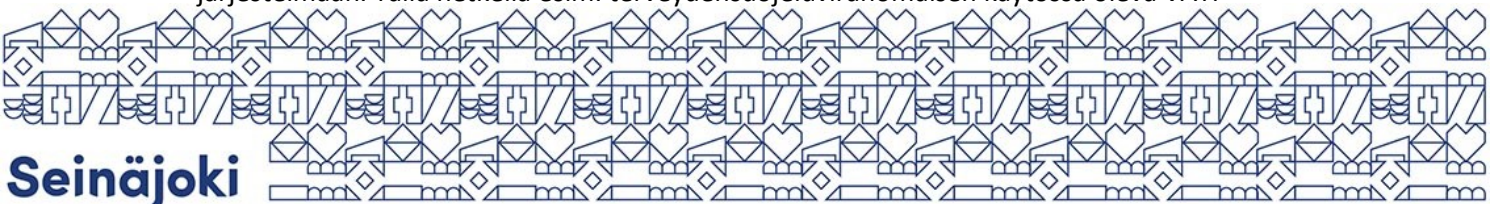
- a) Vesihuoltolain ja talousvesiasetuksen vaatimukset sekoitetaan usein keskenään, ja siksi lainsäädännöstä tulisikin poistaa kaikki päällekkäiset säädökset ja päällekkäinen valvonta. Vaatimukset tulisi selkeästi kohdentaa kulloinkin vain yhteen säädökseen ja yhden viranomaisen valvottavaksi. Lisäksi pitäisi poistaa päällekkäiset suunnitelmat ja termit niille (esim. varautumissuunnitelma = häiriötilannesuunnitelma = erityistilannesuunnitelma). Vesilaitosten riskinarviointisuunnitelmia, valmius- ja varautumissuunnitelmia, talousveden valvontatutkimusohjelmia ja pohjavedentarkkailusuunnitelmia tulisi pyrkiä paremmin yhdistämään toisiinsa. Ei ole järkevää, että tehdään suunnitelmaa suunnitelman takia ilman mitään lisähyötyä toiminnalle. Ja vielä eri viranomaiset pyytävät saada tiedokseen samoja suunnitelmia eri nimikkeellä. Lain velvoitteiden noudattamatta jättämisestä ei välttämättä aiheudu seuraamuksia, joten tätä tulee lainsäädännössä uudistaa. Terveysturvallisuuden viranomaisella on kuitenkin tarvittaessa mahdollisuus pakkokeinojen käyttöön. Myös viranomaisresurssit ja -osaaminen voivat olla puutteellisia suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin. Näin ollen tulee varmistaa alueellisesti riittävät viranomaisresurssit sekä järjestää viranomaisille valtakunnallista koulutusta jo ennen lainsäädännön muutosten voimaan astumista. Terveysturvallisuusviranomaispuolella talousvesivalvonnan resurssit ovat vähäiset valvonnassa oleviin talousvesilaitosten määrään ja talousvesilaitoksille asetettuihin lainsäädännöllisiin vaatimuksiin ja niiden vaatimaan valvontaan verrattuna.
- b) Vesihuoltouudistuksessa on vesilaitoksille suunnitella elintarvikehuoneistojen Oiva-järjestelmän tyyppinen hymynaama-tarkastelu. Kuntien terveysturvallisuusviranomaisilla on jo tällä hetkellä käytössään valtakunnallisesti yhtenäiset talousvesilaitosten tarkastuslomakkeet, joissa arviot ovat: A = Vaatimusten mukainen, B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta, toiminnanharjoittaja korjaa itse osana omavalvontaa), C = Vaatimusten vastainen (Kehotus, korjaaville toimenpiteille tulee määräaika ja jälkivalvonta), D = Vaatimusten vastainen (Hallintopakko, merkittäviä tai toistuvia puutteita, joiden korjaamiseksi aloitetaan hallinnollisten pakkokeinojen käyttäminen). Talousvesilaitosten valvontaan erikoistuneet terveysturvallisuuden viranhaltijat tekevät vuosittain vesilaitostarkastuksia toiminta-alueellaan erillisen valvontasuunnitelman mukaisesti ja arvioivat edellä mainittujen arvioiden mukaisesti talousvettä toimittavia laitoksia. Vesihuoltouudistuksessa suunnitella oleva hymynaama-tarkastelu ei toivottavasti tuo päällekkäistä valvontaa vesilaitoksille ja on yhteneväinen jo nykyisen valvonnan kanssa.
- c) Vesihuoltolaitosten talouden ja toiminnan laadun valvonnan tehostamisessa tulee lainsäädäntöuudistuksessa pyrkiä siihen, että vesihuoltomaksuilla kerättävät tulot käytettäisiin

kokonaisuudessaan vesihuoltolaitoksen toiminnan ja toimintavarmuuden kehittämiseen, eikä varoja käytettäisi yrityksessä taikka kunnassa muiden menojen paikkaamiseen.

- d) Alueellisen yhteistyön kehittämisessä mainitaan yhteistyön muotoina mm. ylikunnallinen suunnittelu-yhteistyö, hankintarenkaat sekä tiivis yhteistyö suuremman vesihuoltolaitoksen ja siltä palveluja ostavien pienten vesihuoltolaitosten välillä. Tällaisia yhteistyömuotoja on jo valvonta-alueellamme mm. tukkuvesiyhtiöiden ja heidän asiakasvesilaitostensa välillä. Esityksessä mainitaan, että myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja terveydensuojeluviranomainen voivat osaltaan edistää tällaista tiiviimpää keskustelu- ja suunnittelu-yhteistyötä esimerkiksi tukemalla alueellista yhteistyötä sekä yhteistyö- ja palveluverkostojen muodostamista. Tämä edellyttää tietenkin, että viranomaiset saavat resursseja tällaiseen työhön.
- e) ELY-keskusten asiantuntijoilta kerättyjen tietojen perusteella kunnat eivät ole juurikaan päivittäneet vesihuollon kehittämissuunnitelmiaan muualla kuin Uudenmaan alueella vuoden 2014 jälkeen, ei pidä paikkaansa. Toiminta-alueellamme on päivitetty vesihuollon kehittämissuunnitelmia sekä pohjavesialueiden suojelusuunnitelmia. Olisiko tähän virheelliseen tietoon synnä se, että kyseisiä suunnitelmia ei enää hyväksytä ELY-keskuksen toimesta. Sekä vesihuollon kehittämissuunnitelmien, että pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadintaryhmään tulisi kutsua ELY-keskuksen, kunnan ympäristösuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisen lisäksi vesilaitosten edustajia koko kunnan alueelta, myös vesiosuuskuntien edustajia. Tällä vesiosuuskunnille ei ole mennyt riittävästi tietoa vesihuollon kehittämissuunnitelmien ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadinnasta.
- f) Terveydensuojeluviranomainen näkee hyvänä, että apua tarvitsevat vesihuoltolaitokset kartoitettaisiin alueittain esimerkiksi ELY-keskuksen ja terveydensuojeluviranomaisen yhteistyönä vesihuoltolaitosten auditointia ja hyvän vesihuollon kriteerejä hyväksi käyttäen. Tarvittava apu olisi ainakin ensi vaiheessa vapaaehtoista, mutta sitä tuettaisiin valtion varoin. Tarvittava apu olisi pääsääntöisesti kertaluonteista. Tavoitteena on, että neuvonta-avun hoitavalla taholla olisi sekä vesihuollon että talouden osaamista. On kuitenkin tärkeää, että tarjolla on useampia vaihtoehtoja, ettei neuvonta-avusta tule parin eri toimijan monopoli.
- g) Vesihuoltolana pätevyysvaatimukseen ja tarjolla olevaan vesihuoltoalan koulutukseen olisi hyvä saada parannusta. Vesityökortti –koulutuksesta olemme saaneet sellaista palautetta, että se ei ole hinta-laatusuhteeltaan riittävää. Vesityökortti –koulutuksia alueellamme järjestävästä tahosta olemme saaneet vesilaitosten henkilökunnalta palautetta, että sama kouluttaja kehuu vain monta tuntia itseään ja sitten on tentti. Koulutuksen käyneet eivät ole kokeneet saavansa vesityökortti koulutuksesta mitään uutta ja sen uusiminen viiden vuoden välein tuntuu rahastukselta. Vesityökortti –koulutusta tulisikin joko kehittää asiakaslähtöisemmäksi taikka muuttaa voimassa oloa toistaiseksi voimassa olevaksi, kuten on elintarvikehygieniapassin osalta.
- h) Vesihuoltoalan koulutusta sekä ammatillisessa koulutuksessa että ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa tulee kehittää yhdessä vesihuoltoalan kanssa. Jo työssä olevalle henkilöstölle on tarvetta luoda kehittämismahdollisuuksia oppisopimuskoulutusta sekä täydennyskoulutusta kehittämällä. Osana urapolkujen kehittämistä tulee luoda mahdollisuuksia henkilöstölle myös kansainvälisiin verkostoihin, kumppanuushankkeisiin ja liiketoimintaan osallistumiseen. Lisäksi on tärkeää suunnata tarvittavaa koulutusta myös viranomaisille.

Muuta tärkeää:

Eri viranomaisten käytössä olevat tietojärjestelmät (VEETI, VATI, Hertta, Povet, Vahti jne.) tulisi saada keskustelemaan keskenään, jotta samoja lukuja ei tarvitsisi syöttää erikseen jokaiseen järjestelmään. Tällä hetkellä esim. terveydensuojeluviranomaisen käytössä oleva VATI-

tietojärjestelmään on syötettävä erikseen esim. samat talousvesinmäärätiedot, jotka vesilaitokset jo itse syöttävät VEETiin. Lisäksi vesilaitosten päällekkäistä raportointia tulee karsia ja pyrkiä siihen, että vain poikkeamat ja olennaiset muutokset kirjataan. Uuden juomavesidirektiivin myötä tulevat velvoitteet tuovat monenlaisia muutoksia ja ne tulisi huomioida vesihuoltouudistuksessa, jotta eri ministeriöiden päällekkäiseltä lainsäädännöltä vältyttäisiin.

Tulevaisuudessa on suunnitteilla myös vesi.fi –palvelun kautta saisi talousveden kuluttajat katsoa viimeisimmät tutkimustulokset ja vedenjakelualueidensa paikkatiedot. Tässä haluaisimme muistuttaa tietojärjestelmien keskeneräisyydestä. Tällä hetkellä useimpien laboratorioden tulee käyttää kahta rinnakkaista järjestelmää voidakseen syöttää tutkimustulokset VATI-järjestelmään. Laboratorioilla on käytössä aivan toinen pääjärjestelmä (esim. LimsBos), joka palvelee paremmin laboratoriotoimintaa. Tämä ei kuitenkaan tue VATI-järjestelmää. Laboratoriossa joudutaan erikseen näppäilemään samat tutkimustulokset toiseen järjestelmään (esim. entinen Tarkastaja), joka on yhteensopiva VATI-järjestelmän kanssa. Tämä aiheuttaa sen, että tulokset eivät tule VATI-järjestelmään reaaliaikaisesti vaan puoli vuotta jäljessä ja joskus eivät ollenkaan. Kaikilla laboratorioilla ei edes ole otettu käyttöön VATI-järjestelmän kanssa yhteensopivaa rinnakkaista järjestelmää. Tämä tarkoittaa, että tulokset eivät siirry ollenkaan VATI-tulospalveluun ja sitä kautta tulevaisuudessa vesi.fi -palveluun. Ennen kuin vaaditaan tuloksien siirtymistä VATI-järjestelmän kautta vesi.fi –palveluun, tulee kaikkien laboratoriojärjestelmien ja VATI-järjestelmän keskustella reaaliaikaisesti keskenään, jotta samoja tuloksia ei tarvitse syöttää eri järjestelmiin useita kertoja.

Lisätietoja antaa: terveystarkastaja Marika Perälä p. 044 4255034 marika.perala@seinajoki.fi